

באמונתו יחיה

לימוד יומי בנושא אמונה

בעזרת ה'
מערכת: לירן עוקשי וליאור לביא
הפקה: משה שטרנברג
עורך: דוד גלילי
דברים שבלב: לירן עוקשי וליאור לביא
ביאורים: אופיר פריד ואלעד אלטמן
עריכה לשונית: יערה פריד - 02-6515786
עיצוב גרפי: פרסומי ישראל
הפצה והוצאה לאור: בשביל הנשמה (ע"ר)

תודה למכון הר ברכה בראשות הרב אליעזר מלמד על קטעי ההלכה.

תודה לרב אלישע אבינר על הייעוץ וההכוונה במהלך כתיבת הדברים.

© כל הזכויות שמורות. מותר להעתיק ולצלם לצורכי לימוד בלבד.

לפרטים ולהזמנות מרוכזות:
דוא"ל: b.haneshama@gmail.com
טלפון: 058-6874151

רוצים להיות מעודכנים ראשונים?
שלחו לנו מייל "רוצה להצטרף לקבוצת עידכונים"
או חפשו אותנו ב-f: בשביל הנשמה

לעילוי נשמות הקדושים:

דורון מהרטה
רועי אהרון רוט
יונדב חיים הירשפלד
יוחאי ליפשיץ
יונתן יצחק אלדר
אברהם דוד מוזס
שגב פניאל אביחיל
נריה כהן

ה' יקום דמם
נרצחו על קידוש ה'
באהלה של תורה
ל' באדר א' ה'תשס"ח

הלימוד מוקדש לעילוי נשמת

מרדכי בן יחזקאל פורת
אורה חנה בת מרדכי פורת
משה יעקב בן דוב מאיר בנימין
חיים בן שמואל וייס

ת.נ.צ.ב.ה

דרך אמונה בחרתי...

פתאום אני מרגישה אותו. קרוב לידי. הבזק של מחשבה ילדותית בראש שלי, אני חווה התגלות. העיניים שלי נעצמות מעצמן. מטפס ועולה בי גל. ממלא אותי עד שאני מרגישה שאני עומדת להתפוצץ. ממלא אותי ב... מה זה בכלל הדבר הזה? יש לזה שם בעולם הזה? אהבה? ממלא אותי באהבה? המילה אהבה קטנה על זה, אבל מילא, שזאת תהיה המילה. אהבה, דליים של אהבה שופך עליי. שופך ושופך ואני מתמלאת. מרגישה אהובה כמו שאף פעם לא הרגשתי. ממלא אותי ביטחון ואמונה ושמחה וקרבה. ממלא את כל החסרונות כולם, ואני לרגע שלמה.

הרגליים, הגוף, הידיים, אצבעות הידיים. אני מאגרפת אותן שלא יתפוצצו לי. הראש שלי מתמלא, עולה על גדותיו, וזה נשפך לי החוצה דרך העיניים בדמעות טובות, נקיות, מרגיעות. אני לא מכירה כאלה דמעות. והוא מלטף אותי, מלך-מלכי-המלכים, ולוחש לי בתוכי, בלי מילים. ילדה שלי. אהובה שלי. יהיה טוב. טוב מאוד. תמשיכי ללכת... תסתכלי קדימה ותראי איך כל דבר בעולם עומד בדיוק במקום שלו, וגם את. תסתכלי מחדש...

בפעם הראשונה בחיי אני יודעת בידיעה ברורה בתוכי, בעומק הנשמה, שיהיה בסדר. יהיה טוב, ואין פחד. השם אתי בצרה שלי. וגם לו צר, והוא בוכה וצוחק אתי. הוא שומר עליי ואוהב אותי. והוא יעזור לי להתקלף מכל הקליפות. ולשבור את כל החומות. ולהיוולד מחדש. אני יודעת. לרגע אחד של גילוי, כל-כולי יודעת... (מ'קימי' עמ' 199–200)

אמונה. מה יש בה, במילה הזאת, שהופך אותה לחשובה כל כך עבורנו? היא מכילה בתוכה עולמות שלמים של תשובה ושאלה, חיפוש וגילוי, אהבה ויראה. ומעבר להם, מעל לכל התחושות והמחשבות, היא נמצאת. יציבה, בטוחה, נוסכת תקווה אמיתית. שם, עמוק, בעומק העומקים שמעבר למודע שלנו, עומדת היא וגם ניצבת, כמו מספרת לנו על הקשר הזה, החזק, הנאמן, הקשר שמפעם בנו, בכל נשימה ונשימה. קשר שגם אם איננו יודעים תמיד להסביר אותו לעצמנו - אין זה מעלה או מוריד מעצם קיומו.

"דרך אמונה בחרתי", אומר לנו דוד מלכנו. אך מהי אותה דרך? כיצד נוכל גם אנו לבחור בה באמת? ומה קורה לחיינו בעקבות הבחירה הזאת? הדיבור על הקשר אל הקדוש ברוך הוא עלול להישמע כאיזה אקט דתי, השקפתי, צר ומוגבל, כמו המשפט המקובל 'איש באמונתו יחיה' - כל אחד והשקפת העולם שלו, והבחירה נתונה כביכול לכל אחד כפי נטיית לבו. לכן, בפסוק נאמר

"וצדיק באמונתו יחיה".

אך כשאנו מדברים על אמונה, איננו מדברים על איזו תיאוריה שכלית. אמונת ישראל היא כוח של חיים, כוח מיוחד שגנוז בנשמתנו, ומאפשר לנו להתקשר אל מרחבי החיים האינסופיים, אל ה' יתברך, אלוקים חיים.

כאשר אנחנו מעניקים את הכבוד הראוי לכוח הזה שקיים בנו, הוא מעניק לנו את היכולת המופלאה לקלוט בכל מקום ובכל מצב את הנקודה הפנימית שבנו, את הנקודה האלוקית הגנוזה בכל מקום, בכל דומם, צומח חי ומדבר, בכל יום ובכל שעה. נקודת האמונה אוצרת בתוכה חיים שלמים, מלאים שמחה ואושר בלי גבול*. זוהי משמעות הידיעה, החיבור והקשר לנקודה שמעבר לכאן ולעכשיו. הבחירה בדרך האמונה מאפשרת לנו להביט על כל הופעה בעולמנו באור אחר, בעומק ובגודל. במבט של אמונה.

בנתיב הזה, בדרך הזאת, ננסה להתוות דרך בחודשיים הקרובים. לא בניסיון להתיימר חלילה להקיף את הנושא, רק לתת נקודות קטנות למחשבה. לנסות לבנות את חיינו באופן שלא יחסר להם העומק הזה, המבט, הקרבה והקשר שמגלים לנו עד כמה הכול סביבנו קשור לשורש אחד שמחיה ומהווה, בכל רגע ממש.

ה'ביאורים' יעסקו תחילה במבוא להבנת מהות האמונה. לאחר מכן ילכו ויבארו את שלושה עשר עיקרי אמונתנו כפי שהגדיר אותם הרמב"ם, ומשם נמשיך ללמוד על חשיבות לימוד האמונה.

בהלכה נעסוק מעט בהלכות השבת המצויות. השבת הרי היא אות ועדות לאמונתנו בבריאת העולם, ועל כן בחרנו לעסוק דווקא בהלכות אלו.

ב'דברים שבלב' נלבן נושאים חשובים באמונה. בשבוע הראשון נעסוק במהות האמונה; **השבוע השני** יעסוק בגורמים לכפירה; **בשבוע השלישי** נלמד על הדרכים השונות שמובילות לאמונה בה'; **בשבוע הרביעי** ננסה ללמוד במה בדיוק אנו מאמינים; **השבוע החמישי** יעסוק בחשיבות תיקון המידות וקיום המצוות כחלק מבניין האמונה; **בשבוע השישי** ננסה להטעים את משמעות האדם בעולם; **השבוע השביעי** יעסוק באמונה בשעת משבר, ובכלל זה נלמד על הרע בעולם; **השבוע השמיני** והחותם יעסוק באמונה בתהליך הגאולה המופלא, אשר לו אנו עדים בדורנו.

בתפילה שנזכר על ידי הלימוד וההעמקה לחזק את אמונתנו, ולהעצים את הקשר בינינו לבין אבינו שבשמים.

* (מתוך 'דרך אמונה בחרתי', ביאור ל'מעשה מחכם ותם' מאת הרב עמיר כ"ץ, עמ' 7).

אני מאמין

האמונה בה, מהותה וגילויה

מודה אני לפניך,
מלך חי וקיים,
שהחזרת בי נשמתی בחמלה,
רבה אמונתך.

(מתוך התפילה)

בחודשיים הקרובים נפגוש כל מיני מקורות בתנ"ך ובדברי חז"ל שעוסקים בנושא האמונה. דרך המקורות ננסה לעמוד על משמעותה של האמונה בצורה הפשוטה שלה, ואף על האמונה במובנה הפנימי והעמוק.

את האמונה אנו פוגשים בתורה בכל מיני משמעויות. נתבונן נא כעת בכמה מהן. **המשמעות הראשונה והבולטת ביותר בכל התנ"ך למושג האמונה היא ביטחון.** כאשר מסכם משה רבנו בתחילת ספר דברים את תלונות עם ישראל לה' במהלך המסע במדבר, הוא אומר: "ובמדבר אשר ראית, אשר נשאך ה' אלקיך כאשר ישא איש את בנו, בכל הדרך אשר הלכתם עד באכם עד המקום הזה – **ובדבר הזה אינכם מאמינים בה' אלקיכם.**" משה רבנו טוען שעל אף כל החסדים שעשה ה' עם עם ישראל, בכל זאת העם עדיין אינו מאמין בו – כלומר, **אינו סומך על ה' ואינו בוטח בו.**

מאוחר יותר, כאשר חטא משה במי מריבה והכה בסלע על אף הציווי האלוכי לדבר אליו, נזף ה' בו ובאהרן אחיו: **"יען לא האמתם בי להקדישני לעיני בני ישראל...".** גם כאן אנו מוצאים שוב את **משמעות האמונה כביטחון.** ה' נזף במשה ובאהרן על שלא בטחו בו ולכן לא הקשיבו לדבריו. נמשיך לעסוק גם מחר במשמעות זו.

שבת וימי החול | הלכות

ששת ימי החול ושבת קשורים זה בזה, שכשם שיש באדם גוף ונשמה, כן לשבוע יש גוף ונשמה. שבת היא הנשמה וימי החול הם הגוף. האדם השלם הוא אדם שנשמתו וגופו פועלים יחד בהרמוניה – הגוף מקבל השראה רוחנית מהנשמה, ונותן לנשמה יכולת לבוא לידי ביטוי. כך לגבי השבוע – **השבוע השלם הוא שבוע שבו הקשר בין השבת לימי החול הוא קשר הדוק.** בימי החול אנו מכינים את צורכי השבת מבחינה גשמית, כלומר את מאכלי השבת ואת בגדי השבת, ואילו מהשבת אנו שואבים כוחות רוחניים למשך ששת ימי החול.

כדי להדגיש את מרכזיותה של השבת, ציוותה אותנו התורה: **"זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ".** פירש הרמב"ן שכוונת המצווה היא שלא רק בשבת נזכור את השבת על ידי הקידוש והתפילות, **אלא אף בכל ימות השבוע נזכור את יום השבת לקדשו,** ועל כן נתכוון לשבת הבאה ונכין את צרכיה. יחס זה אל השבת ניכר גם אצל הלויים בבית המקדש, שהיו אומרים בשיר של יום: **"היום יום ראשון בשבת", "שני בשבת" וכו'.**

דברים שבלב | לגלות את האוצר

נפגשנו שנינו לקראת ראש השנה, בבית חב"ד בהודו. גידי, מנכ"ל חברת היי טק מצליחה, תושב רמת השרון, בן 32, נשוי פלוס ילד. ואני, חייל גולני שזה עתה השתחרר משירות חובה ורצה קצת לראות עולם ולנקות את הראש. הוא ענה לתואר 'מסודר' מכל הבחינות שהכרתי, וניסיתי להבין מה מביא בן אדם כזה להודו. ישבנו אחרי ארוחת החג בבית חב"ד על כוס קפה ודיברנו.

"אז מה הביא אותי לפה... בעצם גם אני חשבתי בראש שלך פעם. אתה יודע, האמונה והדת זה איזה סם כזה להמונים. חשבתי שאנשים מסודרים עם משפחה, כסף והכול לא צריכים את כל השטויות האלה. כשהתעוררו אצלי קצת שאלות בתיכון הסבירו לי שהאמונה היא אחד משניים: או רעיונות שהרגילו אותך אליהם מהבית ולכן נוח לך לחשוב ככה בשכל; או איזו התלהבות רגשית חולפת, משהו שבא והולך. אז אמרו לי שאין לי מה להתרגש, ושזה לא אמור להדאיג אותי כי זה לא משהו רציני שצריך להתייחס אליו. ואז עברתי את הצבא, עם הרבה רגעי התלבטות, בירורים ומחשבות. כאילו משהו בפנים, שלא הבנתי מהו, לא הרפה ולא הניח לי. השתחררתי וחשבתי שאם אני אהיה מסודר כלכלית ואקים משפחה, הקולות הללו יניחו סוף סוף לנפשי ואוכל להמשיך הלאה. אבל לא. כמו שאתה רואה הסתדרתי, ברוך ה', לא היה חסר לי כלום בחיים, והדבר הזה בפנים המשיך להציק.

החלטתי עם אשתי שאנחנו לוקחים פסק זמן של שבועיים מהחיים ויוצאים לטיולון בהודו. כמו שאומרים, לפעמים צריך לנסוע רחוק כדי לגלות את האוצר שנמצא 'מתחת לאף'. פגשנו שם זוג דתי מקסים שהקים 'בית יהודי'. ישבנו אתם ערב אחד ושאלתי את מה שישב לי על הלב. שם הבנתי לראשונה בחיי, אחרי לימוד מתוך מאמר של הרב קוק, שהאמונה היא בכלל **לא שכל וגם לא רגש**. השכל והרגש הם רק **כלים** שמבטאים אותה או דרכים להתחבר אליה, אבל היא ממש כמו איזה **חוש עצמאי** שקיים בנו. כמו טביעות אצבע שאלוקים השאיר בנו ומזכירות לנו תמיד שיש משהו **מעבר** לכל מה שסובב אותנו. **מעבר ל'כאן' ול'עכשיו'**. הבנתי פתאום שחוסר הסיפוק שהרגשתי תמיד בסופו של יום, למרות הכסף והכבוד, נבע רק מהנקודה הזאת. ומהנקודה הזאת התחלתי לגלות את עצמי מחדש".

האמונה אינה לא שכל ולא רגש, אלא גילוי עצמי היותר יסודי של מהות הנשמה.

(הרב קוק, מאמרי הראי"ה)

למדנו אתמול שהמשמעות הפשוטה ביותר של מושג האמונה בתורה היא **ביטחון**. חשוב לשים לב שמשמעות זו איננה רק ביחס למציאות האלוקית. גם כאשר אדם מאמין בחברו שיקיים את הבטחתו ויעזור לו ללמוד למבחן, למשל, פירושו של דבר שהוא בוטח בו וסומך עליו. שלמה המלך בספר משלי קרא לאדם שאפשר לסמוך עליו: "ציר **נאמן** לשלחיו". כלומר, אדם ששולח שליח לעשות לו מלאכה מסוימת ודאי סומך עליו ובוטח בו, וכתוצאה מכך הוא ממנה אותו לשלוחו.

גם על שמואל הנביא נכתב: "כי **נאמן** שמואל לנביא לה". שמואל היה נביא שה' האמין בו וסמך עליו בנבואתו. גם משה רבנו זכה לתואר זה, ואף יותר משאר הנביאים: "בכל ביתי **נאמן** הוא, פה אל פה אדבר בו... ותמונת ה' יבטי". כלומר, ה' כל כך האמין במשה וסמך עליו, עד שכביכול נתגלה אליו בצורה ישירה וברורה. גם התורה נקראת "עדות ה' **נאמנה** מחכימת פתי" כי היא אמתית ואפשר לסמוך עליה ולבטוח בה ובמצוותיה – "עדותיך **נאמנו** מאד". ראינו אפוא מקורות שונים שמדגישים את האמונה כמקור לעצמה ולביטחון. לאור הבנה פשוטה זו, נוכל להבין טוב יותר בהמשך מהי משמעותה הפנימית והעמוקה של האמונה בה'.

ההכנות לשבת | הלכות

במסכת ביצה מסופר על שמאי הזקן, שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת; היה מוצא בהמה נאה, אומר: "זו לשבת". מצא אחרת נאה הימנה, אכל הראשונה ושייר השנייה המשובחת לשבת. כלומר, בכל ימות החול תמיד היה אוכל את המאכל הפחות טוב, משום שאת הטוב יותר היה שומר לשבת. נמצא אפוא, שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת.

אבל הלל הזקן כל מעשיו לשם שמים, ואף את ימות החול היה מכבד ומקדש, שנאמר: "**ברוך ה' יום יום**". וכשהיה מזדמן לפניו מאכל טוב בימות השבוע היה אוכלו, משום שהיה בוטח בה' שיזמן לפניו מאכל טוב משובח יותר לכבוד שבת קודש. וכך היה נותן לכל יום את הכבוד והערך הראוי לו.

למעשה בימינו מצויים בחנויות וברשתות השיווק שפע עצום של מוצרים במשך כל ימות השבוע, ואין סיבה לחשוש שאם נאכל מאכל טוב מסוים בימות החול לא נוכל למוצאו בחנויות לקראת השבת. לכן העיקר כיום הוא לתכנן את הקניות באופן כזה שמאכלי השבת יהיו המשובחים ביותר.

עין אחת עוד עצומה. אני מפקה, מתמתח במיטה ומציץ בשעון; עוד לא שבע. ברוך ה'. במין אוטומטיות אני מתחיל: "מודה אני לפניך, מלך חי וקיים, שהחזרת בי נשמתי בחמלה, רבה אמונתך". ולפעמים קורה שמשוהו בתפילה מעורר אצלך איזו שאלה. פתאום ממש לא הבנתי למה אני אומר בכל בוקר 'רבה אמונתך'. הרי זה אני שמאמין בה'. השאלה נגנזה אצלי בלב והעליתי אותה לפני הרב אבי בשיעור אמונה.

"אז מי באמת מאמין", פתח הרב, "אנחנו בה' או הוא בנו?". ולפני שהוויכוח בכיתה הספיק לרתוח, הוא ענה: "קודם כל, שתי התשובות נכונות, אבל ה' מאמין בנו קודם".

"מה הכוונה?" שאלתי.

"המילה אמונה", המשיך הרב אבי, "בין המשמעויות השונות שלה, מגיעה מהמילה אומן, שפירושה חוזק. כשאנו מאמינים במישהו, הקשר שנוקם בינינו הוא חזק. ולהפך, כאשר מאבדים חלילה אמון במישהו, הקשר אתו נחלש ומתפורר. הקשר שלנו לה' קיים בכל נשימה ונשימה שאנחנו נושמים, בכל תנועה. החיים שלנו נובעים ישירות מן הקשר הזה, ובלעדיו – לא היינו חיים.

זאת המשמעות של המילים 'רבה אמונתך'. בראש ובראשונה ה' מאמין בנו, רוצה בנו, ולכן הוא מעניק לנו בטובו את חיינו בכל יום מחדש. אמונת ה' בנו היא בעצם החיים שלנו, אפשרות הקיום שלנו. לאחר שהקשר הזה, שהתחיל מה' אלינו, קיים כבר – גם אנחנו יכולים לפנות אליו, למשל בתפילה שהיא ביטוי של אמונה. זאת הסיבה לכך שאנחנו מדגישים שהאמונה היא לא שכל וגם לא רגש. ממש כמו שאדם בריא אינו צריך הוכחות שכליות על קיומו וגם לא שכנוע רגשי, כך גם אדם שקשור בכל נשימה לה' אינו צריך שכנועים והסברים לכך שה' קיים. אדם כזה יגיד לך: 'אתה מנסה לשכנע אותי על קיומו של ה'?! ומאיפה לדעתך הקיום שלי מגיע??'. כלומר, לאדם בריא, וכולנו כאלה בשורשנו, הקשר לה' ודאי כמו עצם החיים שלו".

"בקיצור", סיכמתי כדי לראות אם הבנתי נכון, "רק מהקשר של ה' אלינו התאפשר לנו להיות קשורים אליו?"

"בדיוק!"

רבה אמונתך, ה', בנו, ולכן – אמונתנו בך".

האמונה היא הבסיס לכל חיפוש רוחני... השורש לכל לימוד ועשייה...
הצינור לכל טובה וברכה.

(שיחות הר"ן רס"א)

ביאורים | אמונה - ביטחון בה'

המקום הראשון שבו מוזכרת בתורה האמונה בה' הוא אצל אברהם אבינו, ראשון המאמינים. כאשר הבטיח ה' לאברהם בברית בין הבתרים שזרעו יהיה רב כמספר הכוכבים שבשמים, נאמר עליו "והאמן בה' ויחשבה לו צדקה". באופן הפשוט ביותר, משמעות אמונתו של אברהם היא כפי שלמדנו בימים האחרונים; אברהם בטח בה' וסמך עליו בכל לבו שיקיים את הבטחתו. בתמורה לכך, החשיב לו ה' את אמונתו לזכות ולצדקה מיוחדת וזיכה אותו בשכר גדול.

אמונתו של אברהם אבינו הייתה מיוחדת במינה. על אף כל הקשיים והסיבוכים, אברהם המשיך להאמין ולהטיל את כל יתרונו על ה'. המדרש אומר שאברהם ידע לקרוא במזלות וראה שלפי הסדר הטבעי אין סיכוי שיהיה לו זרע. "ויצא אותו החוצה – אמר לו ה': צא מאצטגנינות שלך שראית במזלות שאינך עתיד להעמיד בן...". ואף על פי כן, המשיך אברהם להתחזק באמונתו.

אברהם הבין שהאמונה היא מציאות הרבה יותר עליונה וחזקה מהמציאות הטבעית והאנושית ולכן המשיך להתחזק ולהאמין בה' שיוכל לשנות את סדרי הטבע כרצונו. כאן אנו מגלים שהאמונה בה' היא ביטחון בדבר הרבה יותר גדול ומהותי. האמונה בה' היא ביטחון באמת המוחלטת ובנצח האלוהי האינוסופי.

בגדי השבת | הלכות

מצווה לכבד את השבת, שלא יהא מלבושו בשבת כמלבושו בחול, אלא בגדי השבת יהיו נאים יותר ונקיים. יש המחמירים לקנות אפילו נעליים מיוחדות לשבת. אפילו אדם שנמצא לבדו בשבת, מצווה שיכבד את השבת בבגדים נאים, משום שאין הבגדים לכבוד הרואים, כי אם לכבוד השבת.

אחת מעשר התקנות שתיקן עזרא הסופר היא שיכבסו ביום חמישי. בדיעבד, כשלא הספיקו לכבס ביום חמישי לקראת שבת, מותר לכבס ביום שישי, ובמיוחד כיום כשהכיבוס נעשה במכונת כביסה ואין בכך טורח גדול.

אפשר ללמוד מתקנת עזרא שיש להיזהר שלא להפוך את יום שישי ליום עמוס בעבודות קשות וטרדות, אלא להשאירו פנוי יחסית, כדי שנוכל להתכונן בו לשבת בנחת וברוגע. ישנו מנהג קדוש לגמור את כל ההכנות לשבת עד חצות היום, ולאחר מכן לנוח ולעסוק בלימוד תורה לקראת השבת. ומובן שכל הנוהג כך מובטח לו שיזכה לקבל את השבת מתוך שמחה ונחת רוח, ויוכל לגלות את הנשמה היתרה של השבת.

"אני לא יודעת מה לעשות", פנתה המדריכה נחמה ליבוביץ' לקומונר הרב נריה, "החניכה שלי הפסיקה לבוא לתפילות. היא פשוט כבר לא מתפללת בכלל...". הקומונר חשב קצת ואמר: "אל תדאגי. אלו שיני חלב שנושרות. במקומן, תצמחנה שיניים קבועות וחזקות יותר..."

"סבתא שלי לא פתחה ספרים, והייתה לה אמונה תמימה", אמר לי נהג מונית ירושלמי. וזה באמת נכון. חלקנו, שעוד זכינו לראות את הדור הקודם, זכה לראות אמונה תמימה, פשוטה וחזקה. לנו זה אולי לא נראה מספיק עמוק, אבל אף אחד לא יכול להטיל ספק בעצמה של האמונה שהייתה להם.

אז למה באמת זה ככה? למה מה שלסבא וסבתא שלנו היה פשוט, לנו כבר לא כל כך פשוט? או: מה היחס הנכון בין האמונה הפשוטה לאמונה הנלמדת? כמו שכבר ראינו, האמונה היא כוח שהוטבע בנו מרגע שנוצרנו. בעצם החיים אנחנו קשורים לה, "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום". ממילא מובן שבאופן טבעי בכל אדם קיימת אמונה. השאלה היא איך מצטיירת אצלו האמונה. מן הכלל הזה עולה גם שכשאנו לומדים אמונה אנחנו רק מבררים לעצמנו מה יש לנו בפנים. אנחנו לא משכנעים את עצמנו בדבר שהוא חיצוני לנו. כמו בכל דבר בחיים, בהתחלה מקבלים דברים בטבעיות, בלי לשאול יותר מדי שאלות. כמו ילד קטן. הילד מאמין בטבעיות, אבל האמונה אצלו חלשה יותר, היא לא מסוגלת לעמוד בזעזועים קשים. בשלב הבא צוות אצלו שאלות. מה שהיה פשוט בהתחלה מתחיל להתערער. הוא צריך תשובות יותר מעמיקות. ההעמקה יוצרת יותר הבנה ושייכות. כאשר הדברים מובנים – אפשר להיות קשורים אליהם יותר. זה גם ההבדל בין הדור הקודם לדורנו. הדור שלנו צמא להבין, להיות קשור לדברים ביותר עומק. אבל עם זאת, אסור לשכוח: הבסיס לכול הוא האמונה הפשוטה שנמצאת אצלנו בפנים. הלימוד הוא רק פיתוח והבנה שלה. ממש כמו יהלום יקר ברגע שהוא נכרה מן האדמה. במבט ראשוני הוא לא נראה בעל שווי רב. רק לאחר ליטוש וניקוי מבינים מה יש לנו בידי: אבן יקרת ערך. תהליך התערעורת אמונת הילדות הוא תהליך טבעי שפותח אותנו לקראת העמקה באמונה, העמקה שתיעשה על ידי לימוד שיפתח ויבסס את האמונה הטבעית שלנו.

למדנו אתמול על גודל אמונתו של אברהם בה' ובהבטחתו להעניק לו זרע רב. על אמונתו זאת של אברהם אבינו אמרו חז"ל במדרש: "וכן אתה מוצא שלא ירש אברהם את העולם הזה והעולם הבא אלא בשכר אמונה שנאמר 'והאמין בה'..." מה כל כך מיוחד בה באמונה עד כדי כך שהשכר עליה הוא גם העולם הזה וגם העולם הבא?

האמונה בה' איננה עוד מידה בנפש ככל המידות. זוהי המידה היסודית ביותר, התהליך הפנימי ביותר שמתרחש בנפשו של האדם. את ה' לא רק מרגישים וחווים, וודאי שלא רק מבינים בשכל. כל התחושות שאנו חשים כלפי המציאות האלוקית והמחשבות שאנו חושבים על המציאות האלוקית הם כאין וכאפס לעומת כוח האמונה העליון שמונח בעומק נשמתנו. אברהם המאמין הגדול היה כה דבק וקשור למציאות האלוקית עד שכל המציאות נהייתה מתאימה וראויה לו. העולם הזה והעולם הבא גם יחד הם יצירה אלוקית אחת ענקית, והמתחבר לאמונה האלוקית באמת זוכה להיות שייך ומתאים לכל המציאות שה' ברא. אנו, עם ישראל, זרעו של אברהם, זכינו למדרגה עליונה זו שהוטבעה בעומק נשמתנו בזכותו של אברהם אבינו, ועל כן זכינו גם כן לעולם הזה ולעולם הבא, כפי שעוד נראה בהמשך.

הלכות | הכנת הבית והגוף לשבת

מצווה להתרחץ במים חמים שהם מנקים את הגוף היטב. אולם צריך להיזהר שלא להתרחץ סמוך מדי לשבת, כדי שלא יבוא לחילול שבת, ובכלל טוב להתרחץ כמה שעות לפני השבת כדי לקבלה מתוך שמחה ונחת. מצווה להתגלח ולקצוץ את הציפורניים וכן להסתפר ביום שישי לקראת השבת. הטרוד ביום שישי יסתפר ויקצוץ את ציפורניו ביום חמישי. גם את הבית צריכים להכין לקראת השבת – לנקותו, לערוך את השולחן ולסדר את הכיסאות.

בדרך כלל אנשים סבורים שהקדושה מתגלה רק בענייני הרוח כלימוד ותפילה, סיגופים ומסירות נפש, ואילו צרכי הגוף מנוגדים לקדושה ומפריעים להתעלות רוחנית. והנה באה השבת ומלמדת שאפשר לקדש את הגשמיות; הקדושה יכולה להתגלות גם באכילה מענגת, בבגדים נאים ובסידור הבית. יתר על כן, השלימות היא דווקא כאשר הקדושה מתגלה בכל מרכיבי המציאות – הרוחני והגשמי. לכן אנו מברכים איש את רעהו ב"שבת שלום", שהשבת עושה שלום בין הרוח והחומר, ומתוך כך נעשה שלום בין כולם.

זה הבחור הזה עם המשקפיים? לא, לבחור ההוא לא היו משקפיים. אז אולי זה ההוא עם החולצה הכחולה? אהה... אני מתלבט, אבל נראה לי שהבחור שאני מדבר עליו הוא הרבה יותר גבוה. ומה עם ההוא עם השפם? שפם? בכלל לא היה לו שפם...

"יוסי!!! מה המצב???" כולם סובבו את הראש בעקבות קריאות השמחה של ג'קי. "איך זיהית אותו???" ניסים נדהם. "אפילו אימא'שלו לא הייתה מזהה אותו ככה. בפעם האחרונה שהתראיתם הוא היה עם ראסטות, זקן ענק, רזה כמו מקל. ותראה אותו עכשיו, מגולח ומקוצץ, ואפילו קצת שמן". "איך זיהיתי אותו אתה שואל???" גם אם הוא היה לבוש כמו צ'רקסי הייתי מזהה אותו. אחי, אנחנו מגיל אפס ביחד. אני לא מסתכל על פרטים, אני פשוט יודע שזה הוא".

-הגמרא מבדילה בין שתי דרכים לזהות חפץ בדיני השבת אבדה: **'סימן' ו'טביעת עין'**. סימן הוא **פרט בחפץ**, איזו נקודה קטנה או משהו דומה. לעומת זאת, טביעת עין היא תפיסה **שמקיפה את החפץ** או האדם כולו. סימן הוא הוכחה נמוכה, מכיוון שפרטים משתנים מטבע הדברים יותר מהדבר עצמו. טביעת עין מאפשרת הרבה יותר ודאות.

את ההבדל בין אמונה המבוססת על הוכחות שכליות לאמונה של וודאות פנימית משווים לשני סוגי ההבחנה במציאות. השכל מדבר על הבחנות מסוימות שהוא מצליח לקלוט, פרטים שונים; ואילו ב'חוש האמוני' שבנו אנחנו חשים בוודאות גמורה את האמת שבדבר. זה זה! זהו כוח כללי, לא סך של פרטים הביא אותנו למסקנה, אלא כוח מקיף שקיים בנו.

לדוגמה: **המאמין על בסיס 'סימנים'** יאמר: "אני יודע שה' קיים, כי אני רואה בריאה ועולם כל כך נפלא, מורכב ומסובך, ועם זה – מתואם. מכאן אני מבין שלכל זה יש כנראה בורא ומנהיג, ובו אני מאמין".

המאמין על בסיס 'טביעת עין' יאמר: "אני מאמין בה' משום שהנשמה שלי היא 'חלק אלוך ממעל' ממש, ולכן היא מרגישה את עצמה, את שלמותה, את ה' שהיא חלק ממנו, שהיא זה הוא, ובמקור שלה היא שואפת להידבק ולהיכלל". אף על פי ששתי הדרכים מובילות לאמונה, הדרך השנייה מעניקה ודאות מוחלטת, בעוד שבראשונה תמיד קיים ספק.

אמונה היא תחושת ודאות פנימית במשהו, גם אם לא ראיתי אותו דרך פרטים שונים ולא ברור לי בשכל שהוא מוכרח להיות. אבל מה ש'סגור' אצלנו על ידי אמונה – שום 'פרט' חיצוני לא יוכל לערער!

אברהם אבינו לא רק האמין בה', אלא היה הראשון שגילה את מושג האמונה והנחיל אותו לרבים. אברהם אבינו מכונה בתורה בשם **אברהם העברי**. מנין הגיע לו שם זה? הפירוש הפשוט הוא שמוצאו היה בארם נהרים שהייתה **מעבר** לנהר הפרת. פירוש נוסף שנתנו חכמים במדרש הוא שהוא היה מבני בניו של עבר הצדיק שהיה מצאצאיו של נח.

אולם חז"ל נתנו פירוש נוסף, עמוק ובעל חשיבות רבה: **"רבי יהודה אומר: 'כל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד'"**. אברהם היה כה שונה מכל העולם באישיותו ובצורת חייו, עד כדי כך שנכון היה להגדירו כאילו כל העולם נמצא מצד אחד של הנהר, ורק הוא לבדו עומד מן העבר השני. לפי הסבר זה, 'עבר הנהר' איננו רק תיאור מקום, שאברהם היה גר מצד אחר של הנהר, אלא שהוא היה שונה מאוד מכל העולם במהותו.

חז"ל קוראים ל-2000 השנים שעברו על העולם עד שהגיע אברהם **"אלפיים שנות תוהו"**. הביטוי 'תוהו' מגיע מן המשמעות של תהיה – אדם שתוהה הוא אדם שמהרהר ומחפש משהו בדעתו. **אלפיים שנה העולם חיפש משמעות, חיפש תוכן**, אך מצא אותם רק בדברים ריקניים – בפסלים ובאלילים חסרי חיים וחיוניות. רק אברהם הבין שאת משמעות החיים צריך לחפש בעולם שמעבר, במציאות האלוקית.

איסור קביעת סעודה בערב שבת | הלכות

אסרו חכמים לקבוע סעודה ביום שישי יותר ממה שרגילים לאכול ביום רגיל, שאז לא יהיה תיאבון לסעודת ליל השבת. נוסף על כך, יש בזה פגיעה בכבוד השבת, שמשווה את כבוד השבת לכבוד ימי החול. כמו כן, בעקבות הסעודה עלולים להיות טרודים ולא להספיק להתכונן לשבת. בתלמוד מסופר על משפחה אחת שהייתה נוהגת לערוך סעודות חשובות ביום שישי, ובעוון זה ירדה מגדולתה.

אפילו סעודת מצווה כסיום מסכת אסור לקבוע ביום שישי. אולם סעודת מצווה שזמנה קבוע, כסעודת ברית מילה או פדין הבן, מותר לקיים ביום שישי, מפני שאז ברור שאין כאן פגיעה בכבוד השבת – שהרי מן התורה נצטוונו למול את הבן ביום השמיני ולפדות את הבכור ביום השלושים ללידתו. עם זאת, יש להשתדל לקיים את הסעודה לפני חצות היום.

מצווה להימנע מלאכול ארוחה עם לחם במשך שלוש השעות הסמוכות לשבת, אך עוגות או פרות מותר לאכול עד לשעת קבלת השבת. העיקר הוא שכל אדם לפי טבעו צריך לתכנן את ארוחותיו באופן כזה שיהיה לו תיאבון לקראת השבת.

"תסלח לי, אני מצטערת. אתה יודע הרבה, מכיר רבנים, מצטט מתוך הספרים, אבל משהו חסר לך. משהו מאוד חשוב. **אין לך לב**. אני, בניגוד לך, לא קראתי בספר על זה שיש בורא לעולם. אם הייתי קוראת על זה בספר או שומעת על זה בהרצאה, אולי היינו יכולים להתווכח ויכוח מעמיק, אינטלקטואלי כזה. אבל מה לעשות? אני הרגשתי. אני הקטנה והטיפשה הרגשתי איך מלך-מלכי-המלכים בכבודו ובעצמו יורד מהשמים ומראה לי פנים. לכמה רגעים קטנים של חסד. אני קיבלתי מתנה שאתה לא קיבלת... אני קיבלתי אמונה. אני יודעת שהוא קיים. אני מרגישה אותו. אני רואה אותו משגית, ועם זה אי-אפשר להתווכח..." (מתוך 'מקימי' עמ' 249–250). הקטע מתאר ויכוח עם אדם שהיה חרדי, וכעת מגדיר את עצמו ככופר).

החוויה שמתארת עלמה, גיבורת הספר 'מקימי', מוכרת בוודאי לכל אחד ואחת מאתנו. כולנו חווינו בחיים רגע של התגלות, רגע שבו הייתה בנו תחושת ודאות בנוגע לנוכחות של ה'. רגע אחד כזה, די בו כדי לשים במקום את אליל השכל, אותו אליל שמעוניין רק באלוקים יציר כפיו. הרי אל שהגעתי אליו משכלי הוא יצור שאני, בשכלי, יצרתי, כי הגעתי אליו ממני, ולא הוא זה שגילה עצמו אלי. את החוויה הזאת חווינו בפעם הראשונה כאומה במעמד הר סיני, שם התגלה אלינו ה' יתברך ונתן לנו את התורה, ושם נחקקה בנפש כל אחד ואחת מאתנו הוודאות בהתגלות ה'.

אברהם אבינו מתואר במדרש כמי ששואל וחוקר על אודות הבריאה: "הייתכן שבריאה זו אין לה בורא?", ואז "מציץ עליו בעל הבירה", ה' מתגלה לאברהם אבינו. כלומר, כל חקירה שכלית, ואפילו המבריקה ביותר, מותירה ספק. רק ההתגלות ממלאת את האדם בוודאות. כמובן, את תחושת הוודאות הזאת אנו חייבים לברר, ללמוד ולהוציא מן הגולמיות על ידי לימוד התורה.

אפילו פילוסופים גדולים באומות העולם שהעמיקו בשכלם בביורר גבולות השכל האנושי הרבו לציין את המסקנה שלא לוקים אין להגיע בשכל. והנה סיפור מעניין על אחד מאותם פילוסופים, פאסקל, מגדולי המדענים וההוגים במאה השבע עשרה. אחרי מותו נתגלה שבפתק השמור עמו תמיד, רשם חוויה שחוה. וזה לשונו בפתק:

"עשרים ושלושה בנובמבר 1654, בין השעות 10:00–12:30 בלילה: אש! אלוקי אברהם, אלוקי יצחק, אלוקי יעקב, לא של הפילוסופים, של המלומדים. ודאות, רגש, שמחה, שלום."

ביאורים | אומץ ותעוזה

הבה נתבונן בתהליך שעבר על אברהם בחיפושיו אחר האמונה. כך מתארים חז"ל במדרש: "...אברהם אבינו היה משוטט בדעתו ואומר: עד מתי אנו משתחוים למעשה ידינו? אין ראוי לעבוד ולהשתחוות אלא לארץ, שהיא מוציאה פרות והיא מחיה אותנו...".

קודם כל ראוי לשים לב לאומץ ולתעוזה שהיו לאברהם. אברהם לא היה מסוגל לסבול את העובדה שאנשים השתחוו לפסלים ואילים שעשו במו-ידיהם – "עד מתי אנו משתחוים למעשה ידינו??". הוא לא היה מוכן להיסחף אחרי הזרם ולהיות כמו כולם סתם כך בלי שום מחשבה והעמקה. הוא החליט לצאת למסע של חיפוש ותהייה, כדי לגלות מיהו הבורא והמנהיג של כל המציאות הגופנית שראה בעיניו.

כך גם אנו, תלמידיו של אברהם אבינו, חייבים לסגל לעצמנו תכונות כאלה של אומץ ותעוזה, ולא להיסחף אחרי הזרם. כדי לפגוש את אלוקים ולחוות את חוויית האמונה בעומקה באמת, עלינו לשאול שאלות, להעמיק חקר ולהשתוקק להכיר את המציאות האלוקית עד כמה שאפשר. בתחילת מסעו הבין אברהם שיש לחפש את אלוקים דרך הכוחות שמניעים את המציאות ונותנים לה כוח וחיים. לכן הבין במחשבה ראשונה שאלוקים הוא הארץ – האדמה שהיא הנותנת כוח לבריות להתקיים בכך שהיא מספקת להן פרות ואוכל. מחר נתבונן בהמשך המדרש.

יום שישי | הלכות

"וְהָיָה בְיוֹם הַשִּׁשִּׁי וְהָכִינוּ אֶת אֶשֶׁר יִבְיֵאוּ". כשם שבני ישראל במדבר יצאו בבוקר היום השישי ללקט את המן, כן גם היום מצווה להזדרז ולהכין את צרכי השבת מיד בבוקר יום שישי. מכל מקום אין להקדים את קניות השבת לפני תפילת שחרית או לימוד תורה, ורק כאשר יש חשש שלא יישארו מוצרי מזון מותר לקנות צרכי שבת לפני תפילת שחרית.

טוב יותר לקנות את מאכלי השבת ביום שישי מאשר ביום חמישי, שכן ניכר יותר שהם לכבוד שבת. אולם מאכלים שיתכן שלא ימצאם או שהכנתם אורכת זמן רב – מוטב לקנות ביום חמישי.

אם יש שתי אפשרויות – לקנות ולבשל ביום שישי ולהיות עייפים בליל שבת, או לקנות את המאכלים במשך השבוע, לבשלם ביום חמישי בערב ולהיכנס לשבת נינוחים – ברור שעדיף לקנות בימות השבוע ולבשל ביום חמישי. זאת משום שהמצווה העיקרית היא לכבד את השבת ולענגה, ולשם כך חשוב להיות ערניים ונינוחים.

הגרעין שנזרע בקרקע מתמודד עם מכשולים רבים: קור, מים סוחפים, בעלי חיים באדמה ועוד ועוד. אחרי כל אלה הוא מצליח להתגבר ולצמוח אל על. מדהים! כוח הצמיחה שמאפשרת האדמה הוא כוח עצום, והוא גם משמש עבורנו משל למצבנו האמוני.

אמונה היא גם מהמילה **אומן** – **מגדל**. "ואמונה היא בחינת כוח הגודל וכוח הצומח, כמו שכתוב 'ויהי אומן את הדסה' – **לשון גידול**, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל: אמונה – זה סדר זרעים. ועל כן כשיש לו אמונה, שהיא בחינת **כוח הגודל וכוח הצומח**, אזי אין מזיק לו שום דבר, ואינו ירא משום דבר ומשום אדם...". באמונה, ואמר ר' נחמן מברסלב, ממש כמו בקרקע, קיים גם כוח הגידול. ממש כמו שאם נזרע את הגרעין בקרקע גרועה הוא פשוט יירקב, כך גם אדם שיחסר לו כוח הגידול, גם הוא, בשלב מסוים – יירקב.

לדוגמה: מה גורם לתפילות שלנו להיות רקובות, חסרות טעם וריח, יבשות ונטולות חיות? **חסר האמונה שה' באמת ובתמים מקשיב לנו**. מקשיב ומצפה ממש לתפילתנו. כן, כן, ממש לתפילה שלך! אם היינו חדורים באמונה שה' חפץ בתפילתנו, הייתה התפילה שלנו צומחת ועולה עד לב השמים, ושום גורם חיצוני לא היה מפריע לנו לצמוח ולהיות מי שאנחנו באמת יכולים להיות.

כך גם בין אדם לאדם. כשאנחנו מרגישים שמישהו מאמין בנו, סומך עלינו, אנחנו מסוגלים לצמוח ולגלות בנו כוחות מופלאים. לעומת זאת כאשר אנחנו מרגישים בודדים, עזובים, ושלאף אחד לא אכפת מאתנו, אנחנו מאבדים גם את האמון בעצמנו ולאט לאט אנחנו נרקבים...

ה' יתברך הוא האומן שלנו. **תמיד הוא מאמין בנו**, בעצם העובדה שהוא מעניק לנו חיים ומגדל אותנו. הבעיה היא שאנחנו לא תמיד מאמינים. לא תמיד אנחנו מאמינים בכוחות שה' נטע בנו ובקשר התמידי שהוא מקיים אתנו. בכך שהוא באמת מקשיב לכל תפילתינו.

באותה המידה ממש אנחנו יכולים לנהוג בדרכיו של הקב"ה ולהיות ה'מצמיחים' של החברים שלנו. לתת בהם אמון, להקשיב להם באמת, להיות אתם במקום שלהם ולא להשאיר אותם לבד.

אם ננהיג כך, בוודאי נזכה להצמיח, לצמוח, לשמוח, לשמח ולגדול.

"והאמן בה' ויחשבה לו צדקה" – כוח האמונה שהחדיר הקב"ה באברהם, הוא הוא הצדקה והחסד שגמול עמו ה'.

(הרבי מקוצק)

ביאורים | אלוקים - מציאות עצמאית

התחלנו להתבונן אתמול בחיפושיו של אברהם אחר האמונה, וראינו שבתחילת חיפושיו הוא שיער שאלוקים הוא האדמה שנותנת מחיה ליצורים שעליה. כעת נתבונן בהמשכו של המדרש:

”...כיוון שראה שהיא צריכה לגשמים, ואלמלא שמים נפתחים ומורידים גשמים לא הייתה מצמחת כלום, חזר ואמר: 'אין ראוי להשתחוות אלא לשמים'. חזר וראה את השמש, שהיא מאירה לעולם, והיא המגדלת צמחים. אמר: 'אין ראוי לעבוד ולהשתחוות אלא לה'”.

כאן אנחנו מגלים את המשך חיפוש האמת של אברהם. אברהם גילה שלא ייתכן שהארץ היא האלוה כיוון שאם לא היו גשמים היא לא הייתה מצמיחה כלום. מתוך בירורו של אברהם וטעויותיו במהלך הבירור אנחנו הולכים ומגלים יותר ויותר מה אנחנו יכולים לקלוט מתוך המציאות האלוקית. המציאות האלוקית היא ודאי דבר שקיים לעצמו ואינו זקוק לשום עזרה מבחוץ, וממילא ודאי שהיא איננה האדמה.

כעת עמדו בפני אברהם שתי אפשרויות להבין מיהו אלוקים: השמים – שהם אלו המורידים את הגשמים, או השמש – שבקרני אורה מאירה לעולם ומסייעת בגידול הצמחים. השמים והשמש לכאורה אינם זקוקים לשום עזרה מבחוץ והם פועלים לעצמם ולכן הם עשויים להיות אלוקים! נתבונן מחר בטעות העומדת ביסודה של הנחה זו.

איסור עשיית מלאכה בערב שבת | הלכות

אסרו חכמים לעשות מלאכה מזמן מנחה קטנה, כלומר בשעתיים וחצי (הזמניות) שלפני שקיעת החמה. וכל העושה מלאכה בשעתיים וחצי שלפני שבת, מובטח לו שלא יראה ממנה סימן ברכה.

מותר לעשות מלאכה ארעית כגון לכתוב מכתבים, לסכם עבודות, להשקות את הגינה או לבצע בה עבודה קלה. אפילו אם באופן ארעי יקבל עבור זה שכר – מותר, שהואיל ואלו עבודות ארעיות, אין חשש שבעטיין יבטל את ההכנות לשבת. אבל לבצע עבודה קבועה בשכר אסור, וכן אסור לבצע עבודה גדולה בגינה או להקליד עבודות באותן שעות או לכתוב סת”ם.

אם ניכר שאותה עבודה נעשית לצורך שבת, למשל לספר אנשים או לבצע הסעות – מותר.

ובשני מקרים נוספים הקלו: א) עני שאין לו לצרכי שבת (ב) מלאכה שנועדה למנוע נזק. מסחר, לדעת הרבה פוסקים, אינו נכלל באיסור, אך יש לסגור את החנות לפחות חצי שעה לפני כניסת השבת.

דברים שבלב | לראות אמונה

לקחנו את הגיטרות, כמה סיגריות, ויצאנו ליער להתחבר עם אבא שבשמים. היה פגז. אחרי כמה שאכטות טובות התחילה לזרום המוזה. צעקנו שם מכל הלב, שרנו שירי נשמה והדלקנו נרות. אבל אז מנחם נזכר פתאום שעוד מעט ערב ולא הנחנו בכלל תפילין היום. אז אמרתי לו: "מנחם, עזוב, בקטנה, אנחנו באמצע שיחה בינלאומית ישירה לשמים ואתה מדבר אתי על תפילין?! אבא ירחם עלינו, הוא רואה שאנחנו מתאמצים". הוא הסכים והמשכנו לשיר ולרקוד. היה פשוט מדהים. אני לא זוכר התעלות כזאת כבר מזמן...

כל עדר צריך רועה. הרועה מוביל את העדר שלו ושומר עליו. למדנו על כוח האמונה ועל טבעיותו בנפש. אבל כמו כל כוח גדול – גם הוא צריך ניתוב. דוד המלך אומר בתהילים: "בטח בה' ועשה טוב, שכן ארץ ורעה אמונה", כלומר, גם האמונה צריכה רועה! מה הכוונה?

אמונה בלתי מעובדת היא כמו תאוה בלתי מנותבת. ההשתוקקות לקרבת אלוקים עלולה להוביל אותנו למעשים בעייתיים מאוד, מעשים שהם רחוקים מלהיות רצון ה'. כך, מסביר הרמב"ם, נולדו חלק מהעבודות הזרות שקיימות בעולם.

שאיפת הדבקות בה' מחייבת הקשבה אמיתית לרצון ה'. דווקא בזמן כמו שלנו, שבו מתחילות להתעורר משיכות רוחניות חופשיות 'ניו – אייג'ות' לעבודת ה' בלי חוקים ובלי הגבלות, צריך לזכור יסוד חשוב שמלמד אותנו ר' יהודה הלוי.

בפתיחת ספרו 'הכוזרי' הוא מספר על מלך. למלך, שהיה אדוק בדתו, נגלה בחלום מלאך, שאמר לו: "**כוונתך רצויה בעיני האלוה, אך מעשך אינו רצוי**". לאחר שחלום זה חזר כמה פעמים יצא המלך למסע רוחני עד שפגש ביהדות.

ה' התגלה במעמד הר סיני **לעיני כל ישראל**. המעמד הזה חקק בנו לדורות את ההתגלות האלוקית, ודאות האמונה. אך גם הציב יחד עם זה גבול ברוח: **לא כל מעשה הוא רצוי!** יש כוונה – תחושת אמונה, אך יש גם ציווי – מצוות עשה ולא תעשה. **כוונה בלבד איננה מספיקה**. לכן רצה ר' יהודה הלוי להדגיש זאת כבר בפתיחת הספר. ללמד אותנו שהציווי האלוקי מעניק את הדיוק והסדר שדרכם באה האמונה לידי ביטוי נכון ואמתי.

"וטהר לבנו לעבדך באמת".

השאלה כאילו:

האמונה היא כוח פנימי שקיים בנו, על ידיו אנו קשורים תמיד לה'; מתוך הקיום היומיומי שלו אנו זוכים מה' מתגלה אמונתו בנו, ועל ידי אמונה זאת גם אנו מאמינים בו ופונים אליו; לימוד אמונה מחזק ומפתח את כוח האמונה הטבעי שקיים בנו; ל'חוש האמוני', שלא כמו לשכל, ישנה ודאות בקשר עם ה'. חוויית ההתגלות מעביקה ודאות שאין בפרטים שתופס השכל; כוח האמונה מאפשר לנו להתקדם ולצמוח, כך גם לגבי כל אמן שאנו מעביקים לזולת ומקבלים ממנו; חוויית האמונה בלבד איננה מספיקה. בהר סיני קיבלנו גם הדרכה מפורטת מהו המעשה הרצוי – ההדרכות שקיבלנו מה' לגילוי נכון ואמתי של האמונה.

כולנו חוזרים אל הכביש. נושמים לרווחה. הגיע זמן תפילת שחרית. אני מתחיל לצעוד לעבר המכונית שלי. שם הטלית והתפילין. לפתע אני שומע זעקות. אנשים נמלטים מהכביש לכיוון מערב. ואני בצד מזרח, מזנק אל החולות, מתרחק מהכביש ומסכנת האווירונים.

פתאום אני מבחין בישועה. טנק יורד מגבעה סמוכה ומתקדם לעברי. "יופי!", אמרתי. ואני חושב על המקלע נגד אווירונים שהטנק מצויד בה. אך בן רגע הופכת הישועה לשואה. חרדה נוראה מכה בי: "איזה מן טנק זה? הרי זה טנק צהוב! – טנק אויב!". אני משליך את עצמי אל החול. רעש המנוע הולך וגובה. אני רואה את החול הניתז משרשרותיו של הטנק. אני עוצם את עיניי, וחושב איך תראה הגופה שלי בעוד רגע. אני מכסה את עיניי בידי וזועק: "שמע ישראל! ה' אלוקינו, ה' אחד!" ומצפה לסיום. פתאום אני שומע צעקה נמלטת מפי: "אידיוט!!! – אסור ככה לשכב!!!"

ניסיתי להתרומם, ולא יכולתי. ניסיתי שנית. אני לא יודע איך קמתי, איך רצתי, איך הגעתי לזחל"ם שלנו, שעמד בקרבת מקום. איך פרצתי לתוכו, בתקווה למצוא בו מחסה. איך גיליתי בו מכונת ירייה, ואיך התחילה המכונה לפלוט כדורים ברעש מחריש אוזניים. רק זאת אני יודע: שהעיניים שלי היו נעוצות בטנק שעצר, שינה כיוון, והחל לדרוח חזרה לעבר הגבעה שממנה הופיע. גררתי עצמי אל מחוץ לזחל"ם. נפלתי על החול הרך והרגשתי איך כל איבר שבגופי נושא עיניים לשמיים ולוחש:

"מודה אני לפניך, מלך חי וקיים, שהחזרת בי נשמותי בחמלה, רבה אמונתך." כאן, מרְיָם, מסתימות המילים שעל הדף. ומכאן אולי מתחילה התשובה לשאלתך. אני זוכר שישבתי שם על החול, מטושטש לחלוטין. חיילים אחדים באו במרוצה, צועקים עליי: "השתגעתי, בן-יוסף? רצית להתאבד? מה קרה לך? לא ראית שברחנו מהטנק?".

ואני התגוננתי: "לא הבנתי. הייתי בטוח שעוד פעם באו מיגים". בקשתי להתרחק מהחיילים הנוזפים, להגיע למכונית שלי, להתעטף בטלית ולהתייחד עם הבורא. צעדתי בעודי ממלמל את מילות התפילה השגרתית, שכל כך הרבה פעמים חזרתי עליה, מבלי להרגיש שאני לא מבין את המילים האחרונות: מה זה יכול להיות "רבה אמונתך"? האמונה של מי? ניסיתי להבין. לפתע אורו עיני: הרי זה כל כך פשוט!

ריבונו של עולם, אם אתה החלטת לחמול עליי ולהחזיר לי את נשמותי, לאחר שהיא פרוחה ממני, כנראה שרבה אמונתך. כנראה שהאמונה שלך בי היא רבה מאוד. כנראה שעדיין לא מילאתי את השליחות שלי בעולם, ואתה מוכן לתת לי צ'אנס. אם כך, ריבונו של עולם, אם אתה כל כך מאמין בי, אשתדל לא לאכזב

אותך". (האם יש סיכוי לאהבה/ דוד בן יוסף)